

Az ákácz veszedelme.

Irtá : Illés Nándor, m. kir. főerdőtanácsos.

Az ákáczról eddig azt hittük, nincsen veszedelmes ellen-sége a rovarvilágban. Csalódtunk. Van, m. p. olyan, a mely romlással fenyegeti. Már e lapnak m. évi VII. füzetében (601. l.) figyelmeztettem rá. A paizstetü (lecanium) az. Hogy a pyri-e, azt még nem lehet biztosan állítani. Dr. Horváth Géza most vizsgálja s a vizsgálat fogja megállapítani faji nevét. Mi egyelőre nevezhetjük az ákácz paizstetüjének.

Az ákácz paizstetüről először 1885-ben vett hirt az orsz. filloxera állomás, midőn Uj-Szászról és Uj-Kécskéről (Kecske-mét mellől) jelentették. Azóta hírek érkeztek róla Pestvár-megyéből, előbb a felsőbb járásokból, az idén az alsóbbakból is. Azonkívül Szentestől, azután Györből. Nekem Havas Ágoston ur, a zirczi apátság erdőmestere hozott egy ágat pár nap előtt (május vége felé) Előszállásról (Fehérvármegye Dunaföldvár mellett). Személyesen kevéssel ezután ismerkedtem meg vele Monoron, az egész káptalan erdejében, a hová dr. Horváth Géza urral, az országos filloxera állomás főnökével és Havas József urral, a budapesti kir. erdőfelügyelővel rándultam ki az okozott kár megvizsgálására.

A tényállás, röviden előadva, a következő :

A monori erdő futóhomokos talajon áll. Nagyrésze tölgyes. A délkeleti végén több osztag (nevezetesen a 23., 24., 25.) 9—15 éves ákáczczal van beültetve. Ezt támadta meg a paizstetü három év előtt. A múlt évben a 24. osztagot kísérletképen áterdőltek. Az eredmény negatív.

Az előző év hajtásai, valamint a törzsön a sebek forradásai tele vannak a paizstetüvel úgy a fákon, mint a sarjakon, néhol oly sűrűn, hogy a fa héja nem is látszik. A fák sudarai és

ágvégei száradni kezdenek, némelyek egészen elszáradtak. A lombozat sárgás, halavány, gyér, némely fákon már el is pusztult egészen. A beteges állapot mindezeknél fogva szemmel látható.

A fák egyenlően el vannak lepve a zárt állásu helyeken, ugy mint a ritkítottakon; az erdő szélén ugy, mint belsejében, és a magánosan állók ugy mint a csoportokban levők.

A romlást tagadni nem lehet.

A rovar biológiája még megállapítva nem lévén, csak hozzávetőleg lehet munkáját leírni. Az tény, hogy a midőn megvizsgáltuk a peték voltak kifejlődve, minden rovar helyéből fehéres por alakjában hullván az ki.

A peték pár nap mulva fognak kikelni. Ezt következtet-hetni abból, hogy dr. Horváth Géza urnál az üveg harang alatt tartott ágon az anyatetvek paizsai alatt már láttam a sárgás-fehér tetveket mozogni, futosni. Ugy szintén azon ág, melyet Havas erdőmester ur hozott, szintén el van lepve mozgó tetvekkel.

Ezek az apró tetvek június hónapban kikelvén, felmásznak az idei hajtásokra, s azoknak héjához oda tapadván, nedvét szívni kezdik.

Alig lehet is másképp, mert az az apró, puha állat a keményebb héjat szipókájával áttörni nem volna képes. Fiatalon s a fiatal ágon kezdi munkáját s azzal haladva fejlődik ki.

Hogy az anyag, melyet a tetvek elszívnek sok lehet, bizonyítja az, hogy dr. Horváth Géza ur a múlt évben a monori temetőben az ákáczfák alatt takarva látta a földet, fűvet gyantás excrementumaikkal.

Hogy ugyanaz a generáció, vagy a második, harmadik dolgozik-e a következő tavaszig, az kérdés. De hogy tönkre képes silányítani a fát, az tagadhatatlan. A valószínűség a főn-nebbi magyarázat után, az egy éves generáció mellett szól.

Az irtás módja nem lehet más, mint az állatok elpusztítása, minél előbb, annál jobb. A pusztítás történhet a fák teljes levágása, avagy a fák felnyesése által. Az ágakat azonban okvetlenül el kell égetni.

Hogy mikor történjék a munka? azt még bizton megmondani nem lehet, mert némelyek — mint pl. Rudnyánszky ur, az egri káptalan erdőmestere — azt állítják, hogy a paizstalan apró tetvek a fahéj repedéseiben telelnek ki. Ha ezen állítás igaznak bizonyul, akkor később, mikor t. i. a paizsos tetvek ki vannak fejlődve, kell a munkát végezni. Ez okvetlenül május előtt van, mert különben azon hó végével nem lehetnének a tojások kikelésre készek. A május előtt vágott fa pedig még az évben kisarjadzik.

Nem valószínű azonban, hogy az apró tetvek a fa repedéseiben telelnének ki. Valószínűbb az, hogy kikelésük után a még zöld, zsenge hajtásra tapadnak s azon maradva fejlődnek és telelnek ki.

Az irtás ennél fogva valószínűleg télen át történhet legbiztosabban, a midőn az ágakat még haszonnal is lehet eltüzélni.

E sorok célja különben nem az, hogy tanítást adjon az állat pusztítására, hanem hogy felhívjon vizsgálatára. Jó szem, legföljebb gyenge nagyító elegendő e célra. Szemmel kell tartani az állatot ugyszólván napról-napra, hétről-hétre s a jelenségeket feljegyezni. Különösen figyelni kell arra is, nem található-e ugyanezen rovar más fanemeken, mint a tölgyön, juharon, mogyorón, szilen, égeren, kökényen, veresgyűrűn, körtén, galagonyán, hárson? A talált rovarokat okvetlenül fel kell küldeni az orsz. filloxera állomásnak Budapestre meghatározás végett.

Kísérleteket kell tenni azonban a pusztításra nézve is. Elszigetelt helyeken, hol nem lehet félni attól, hogy a rovar

oda elvándorol, tojásait elhordja a szél, alkalmasnak látszó időben vágni, nyesen kell.

Ott pedig, a hol még csak kicsi mértékben mutatkozik a paizstetű, ott szembe kell szállani vele idejekorán, míg el nem szaporodott. Le kell vakartatni az ágakról s ha az nem lehet, le kell nyesetni a megtámadott ágakat, mert később majd az egész erdőt kell levágnani.

Mielőtt e sorokat bezárnám, azon kéréssel bátorkodom járulni t. szaktársaim elé, hogy e rovarrt szemmel tartani, tapasztalataikat pedig e lapok hasábjain közölni sziveskedjenek. Egyelőre már az is jó szolgálat lenne, ha mindenki jelentené, hogy hol látta fellépni a rovarrt, mily mértékben, mit tud róla s történt-e valami pusztítására s mily eredménnyel?

Községi vadászterületek jövedelme Franciaországban.

(B.) A franciaországi községi vadászterületek bérleti jövedelméről egyik ottani barátunk útján tájékozást szerezni óhajtván, megkaptunk egy ottani szaklapban e tárgyról megjelent közleményt. Az adatok ugyan nem hivatalosak, hanem egyéni gyűjtés útján szereztettek meg, s aránylag kis területre is vonatkoznak, mindazonáltal eléggé érdekesek és megfigyelésre méltók, hogy tájékozást adjanak arról, melyszerint előrehaladottabb s a vadbőséget korlátozott földmivelés mellett is mily jelentékeny jövedelmet adnak a franciaországi községek vadászatai s hogy a mi községeink kezén lévő vadászatok bérleti ügye is megfelelő bérjövedelmek elérése végett a hatóságok és tulajdonosok kiváló gondozására érdemes.

Az egyes kerületekben kibérelt községi birtokterületeket és ezekért fizetett vadászati bért a következő kimutatás tartalmazza.